

De bortglömda ”grabbarna”

- Faktorer som påverkar pojkars deltagande i idrott och hälsa i årkurs 9

The forgotten ”guys”

Factors that affect boys' participation in physical education in high school

---

Petter Henrysson

Fakulteten för hälsa, natur och teknikvetenskap

Ämne/Utbildningsprogram Idrott och hälsa

Nivå/Högskolepoäng 15hp

Handledarens namn: Stefan Wagnsson

Examinatorns namn: Madeleine Wiker

Datum 2018-02-26

Sammanfattning

Forskning kring ämnet idrott och hälsa fokuserar inte sällan på en jämförelse mellan pojkar och flickor, där pojkar tycks vara den grupp som främst gynnas av undervisningen i ämnet. Utgångspunkten i denna studie är att det även finns pojkar som anser sig missgynnas på ett eller annat vis. En kvalitativ metod i form av semistrukturerade frågor användes där totalt sex pojkar med hög frånvaro i ämnet idrott och hälsa intervjuades.

Syftet var att undersöka vilka åsikter de hade om ämnet och vilka faktorer som påverkar deras inställning till ämnet. Det framkom att elevernas (pojkarnas) motivation till ämnet styrdes mycket av undervisande lärare och då främst genom vilka moment eller aktiviteter läraren valde att ägna mycket tid åt. Genom studien gick det inte att urskilja några tydliga skillnader mellan elever som var fysiskt aktiva på fritiden och de som inte var det. Något oroväckande var att eleverna enligt dem själva sällan eller aldrig delges kännedom om varför de ägnar sig åt ett specifikt moment. Lärarnas fokus tycks istället ligga på rörelse i allmänhet vilket inte direkt är vad som förespråkas i kursplanen. Elevernas höga frånvaro i ämnet bör inte betraktas som brist på motivation inför ämnet utan istället en brist på motivation till skolan i sin helhet. Eleverna ansåg att själva ämnet idrott och hälsa var kul och att de trivdes i skolan, men att det samtidigt inte var direkt roligt i skolan överlag.

Nyckelord: Idrott och Hälsa, motivation, deltagande, pojkar

Abstract

Research regarding the subject of PE often focus on a comparison between boys and girls, where girls appear to be the group mainly disadvantaged by the teaching of the subject. The starting point of this study is that there are probably also boys who consider themselves disadvantaged in one way or another. A qualitative method in the form of semi- structured questions was used in which there were a total of six students with high absence in the subject of sport and health were interviewed.

The aim was to investigate what opinions they had about the subject, what factors affect their attitude towards the subject and what changes they would like to see in the subject. It was found that the students' motivation for the subject was governed by the teaching teachers, mainly through which moments or activities the teacher chose to devote a lot of time to. Through the study, there were no clear differences between students who were physically active in their spare-time and those who were not. However, something that was alarming was that, according to the students, they rarely or never knew why they were engaged in a particular activity, but focus seems instead to be targeted at exercise in general, which is not exactly what is advocated in the curriculum. Moreover, the students' high absence in the subject should not be regarded as lack of motivation for the subject, but rather a lack of motivation for the school as a whole. Thee students felt that athletics and health were fun, in contrast to the rest of the school which they enjoyed but did not deem as fun.

Keywords: Physical educaion, motivation, participation, boys

INNEHÅLL

1. Inledning	1
2. litteraturgenomgång	2
2.1 Undervisningsinnehåll	3
2.2 Självbestämandeteorin (SDT)	5
2.3 Öka elevens inre motivation.....	7
2.4 Grit och Peak	7
2.5 Litteratursammanfattning	8
3. Syfte och frågeställningar	9
4. Metod	10
4.1 Design	10
4.2 Urval och genomförande.....	10
4.3 Presentation av eleverna.....	11
4.4 Intervjuguide	12
4.5 Databearbetning.....	13
4.6 Reliabilitet och Validitet	13
4.7 Etisk förhållningssätt	14
5. resultat.....	15
5.1 Förälders påverkan på eleven	15
5.2 Mönster inom idrott och hälsa	15
5.3 Hur uppfattar eleverna undervisning och moment i idrott och hälsa?.....	17
5.4 Elevernas motivation till deltagande i idrott och hälsa	19
5.5 Resultat och analysmanfattning	21
6. Diskussion	23
6.1 Resultatdiskussion	23
6.1.1 Fokus vid undervisningstillfällen.....	23
6.1.2 Fysisk aktivitet	23
6.1.3 Motivation	24
6.1.4 Utmanande uppgifter	25
6.1.5 Klimatet i omklädningsrum.....	26
6.2 Metoddiskussion	27
6.3 Slutsatser	29
6.4 Fortsatt forskning	29
Referenser	30
Bilagor.....	33

1. INLEDNING

Inom idrott och hälsa talas det ofta om de könsmonster som funnits och som finns än idag. Flickor förväntas vara på ett visst sätt, bete sig på ett visst sätt och gilla en viss typ av aktiviteter medan pojkar skall vara på ett annat sätt (Redelius, 2009). Idrottsundervisningen har historiskt sett varit anpassad för män och än idag ser vi forskning och undersökningar som visar på att undervisningen främst gynnar pojkar (Skolverket, 2010). Bollsporter där framförallt pojkar generellt tycks ta för sig mer utgör fortfarande en stor del av lektionsinnehållet på många delar av Sveriges skolor (Skolinspektionen, 2010). Undervisningen i idrott och hälsa ska vara anpassad för varje individ och undervisningen ska bland annat bryta könsmonster (Skolverket, 2011). När fokus hamnar på kön och olika könsroller är det lätt att glömma bort individen och dennes åsikt. Generellt sett anses den ”normala” pojken anse att idrott och hälsa är något som tilltalar eleven. Många lärare inom ämnet tycks även utgå från att så är fallet. Bara för att eleven är pojke, behöver inte eleven alls anse att idrott och hälsa undervisningen är något tilltalande. Tyvärr känner jag dock att denna generalisering ofta görs och jag vill därför undersöka pojkar känner kring området. Är det sant att de flesta pojkar faktiskt har en positiv inställning till ämnet eller är det faktiskt så att många tycker att det är jobbigt? Det jag framförallt vill lyfta fram med denna undersökning är de faktorer som påverkar de manliga eleverna att inte vilja delta i idrott och hälsa undervisningen eller som påverkar deras inställning till ämnet negativt. En del av tidigare relevant forskning inom ämnet tycks fokusera på att strukturera undervisningen så att främst flickor ges möjlighet att ta för sig mer. Störst fokus hamnar då på flickor som grupp och hur undervisningen skall anpassas efter dem. Viktigt att komma ihåg är att varje grupp består av individer och det är de som är intressanta i denna studie. Om pojkar generellt sett sägs tycka om tävlingsmoment samt bollspel är det troligt att undervisande lärare tror att alla pojkar gillar detta. Men har alla pojkar verkligen samma uppfattning kring ämnet?

Tanken är att denna studie tillsammans med tidigare forskning ska lyfta fram de pojkarna med hög frånvaro i ämnet. Och om de fått en negativ uppfattning av ämnet är det intressant att undersöka deras åsikter kring varför de fått just den uppfattningen. Om de inte har en negativ uppfattning till ämnet är det intressant att undersöka varför deras frånvaro i ämnet är högre jämfört med andra elever.

2. LITTERATURGENOMGÅNG

Denna undersökning är tänkt att fungera som ett komplement till tidigare forskning inom idrott och hälsa för att kunna försöka fånga upp *alla* elever, det vill säga även de pojkar som eventuellt missgynnas på ett eller annat sätt. I denna del redovisas relevant litteratur inom området.

Jämställdhet och jämlikhet är två begrepp som ofta används vid liknande situationer. Det finns dock en stor skillnad mellan dessa två begrepp. Svaleryd (2002) menar att jämlikhet är ett vidare begrepp än jämställdhet och handlar om att varje individ oavsett kön, trosuppfattning, hudfärg, sexuell läggning eller funktionsnedsättning, har rätt till samma villkor och rättigheter som alla andra. Jämställdhet innebär att män och kvinnor, inom alla områden i livet ska ha samma möjligheter, rättigheter men även skyldigheter (Forsberg & Sundgren, 2016). Jämställdhet är därför enligt Svaleryd (2002) en av jämlikhetens viktigaste frågor.

När det kommer till olika idrottsaktiviteter förväntas pojkar och flickor bete sig på ett visst sätt. Larsson (2012) menar att en vanlig föreställning är att pojkar föredrar bollspel medan flickor tycker om dans. Innehållet och det sätt eleverna får arbeta med olika uppgifter påverkar de könsmonster som kan finnas i undervisningen. Våra föreställningar, värderingar och normer om vad som är kvinnligt respektive manligt är enligt Redelius (2009) inte givna utan omskapas genom det sätt vi uttrycker oss kring män och kvinnor. Redelius (2004) menar också i sin studie *Bäst och pest!* att lärare kan ha en tendens att utifrån generella termer prata kring hur flickor och pojkar är och att man då som lärare missar den variation som kan finnas inom de olika grupperna och inte heller tar hänsyn till dessa.

När unga personers grad av fysiska aktivitet analyseras har man funnit att det finns kopplingar till individens föräldrar. Brown, Scragg och Quigley (2008) upptäckte i sin undersökning att det i fem av sex studier fanns ett samband mellan ungdomars fysiska aktivitet och stöd från hemmet. De menar också att stöd i form av inköp av kläder och andra materiella krav samt uppmuntring och beröm hade större påverkan på ungdomen än huruvida föräldrarna själva var aktiva. Även om detta också hade en påverkan på ungdomarna då de med fysiskt aktiva föräldrar hade en mer positiv inställning till idrott.

2.1 Undervisningsinnehåll

Undervisningen i idrott och hälsa ska i enlighet med Lgr 11 (Skolverket, 2011) inspirera eleverna till ett livslångt fysiskt aktivt liv. Det är därför viktigt att eleverna känner att undervisningen är meningsfull och lustfylld. Rapporter visar dock att det finns svårigheter att som lärare få med alla moment inom idrott och hälsa (Skolinspektionen, 2010). Friluftsliv har i och med Lgr 11 fått en stor plats i kursplanen i idrott och hälsa. I syftet för idrott och hälsa står det bland annat följande:

Genom undervisningen ska eleverna utveckla förmågan att vistas i utemiljöer och naturen under olika årstider och få förståelse för värdet av ett aktivt friluftsliv. Undervisningen ska även bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om risker och säkerhetsfaktorer i samband med fysiska aktiviteter och hur man agerar i nödsituationer (Skolverket, 2011, s. 51).

I syftet framhävs att friluftsliv och utevistelse ska vara en naturlig del av den vardagliga undervisningen och bidra till att eleven utvecklar förmågor kopplade till detta. Trots detta menar Backman (2010) att undervisning av och om friluftsliv i skolan är bristande. Den bristande undervisningen förklarades i undersökningen igenom att lärarna i ämnet idrott och hälsa ansåg att formuleringarna i kursplanen var bristfälliga. Lärarnas tolkning av kursplanen innebar att de kände en begränsning av tid, utrustning, ekonomiska resurser samt att det även medför risker att arbeta med friluftsliv. Fokus hamnade istället på orientering där målen var tydligare och lättare att genomföra vilket bidrog till att även bedömningen av området utgick från momentet orientering och inte friluftsliv i sin helhet. I Backmans undersökning framkom även att bristen på tid kan kopplas till längden på lektionerna som ofta är 50-60 minuter och att det då kan bli svårt att hinna med vissa moment. Läraren upplever att eleverna precis hinner komma ut och sätta igång innan det är dags att börja plocka ihop igen. I rapporten från den flygande tillsynen i ämnet idrott och hälsa (Skolinspektionen, 2010) visade det sig bollspelets stora utbredning i ämnet. I ämnet idrott och hälsa, i grundskolans senare år, besöktes under april 2010 300 lektioner av Skolinspektionen. Under 3/4 av lektionerna var bollekar och bollspel den dominerande aktiviteten, något som Skolinspektionen ser allvarligt på och menar kan få oroväckande konsekvenser. Bollspel gynnar främst de elever som ägnar sig åt aktiviteten utanför skoltid och missgynnar de elever som inte utövar aktiviteten eller inte är aktiva inom någon idrott alls. Betygsättningen riskerar också att inte utgå från de betygskriterier som finns och undervisningen fokuserar mer på tävling och prestation än ämnets syfte. Ett enformigt och begränsat utbud av aktiviteter kan leda till att elever går miste om kunskaper i ämnet då de avstår från att delta i undervisningen (Skolinspektionen, 2010).

Även området hälsa undersöktes i rapporten av Skolinspektionen (2010). Det visade sig att begreppet endast i 12 av över totalt 800 anteckningar kunde kopplas till den aktivitet eleverna fick arbeta med under lektionerna. De menar att detta var skrämmande med tanke på i vilken grad hälsa lyfts fram i läroplanen.

De menar att det grundar sig i att majoriteten av lärarna ser på hälsa ur ett fysiologiskt perspektiv där fysisk aktivitet främjar elevernas hälsa och att de därmed bör vara fysiskt aktiva under lektionerna. Skolinspektionen menar dock att detta är ett smalt sätt att se på begreppet hälsa och att eleverna går miste om den helhetssyn som kursplanen beskriver.

För att inte gå miste om kunskaper i ämnet är det av största vikt att eleverna vet varför en aktivitet skall genomföras. Läraren kan här utgå från de didaktiska frågorna, Vad? Hur? och Varför (Egidius, 2006). Genom att använda sig av detta arbetssätt skapar eleven en förståelse för området och en bra utgångspunkt att ta till sig kunskap. De blir medvetna om syftet med en aktivitet och kan således även koppla den till sin vardag och på så vis finna mening i det som görs. Att undervisa utifrån detta tankesätt leder också till att man som lärare kan kontrollera om det man gör faktiskt överensstämmer med syftet, det centrala innehållet och de bedömningskriterier som finns i ämnet. Utifrån detta tankesätt skulle utbildningen anses som likvärdig inom området då det inte ska spela någon roll var i landet undervisningen bedrivs (Skolverket, 2011).

Wiker (2017) menar att det bland elever i årskurs nio finns flera orosmoment, bland annat omklädningsrummet och idrottslärarens lärarskap. Hon menar att elever exempelvis beskriver en rädsla för att bli uttittade eller fotograferade. Detta i kombination med att omklädningsrum och duschar är ofräscha, kan leda till att elever inte duschar eller till och med inte deltar.

Hattie (2012) menar att en stor påverkansfaktor på elevers prestationer i skolan är läraren och specifikt vad läraren vet, kan och gör. Han menar också att lärare behöver vara omhändertagande, instruktiva och engagerade i lärande och undervisning. Läraren fungerar som motivator för eleverna (Stensmo, 2009). Läraren bör förmå elever att arbeta hårdare och där igenom optimera elevers möjlighet till lärande. Stensmo (2009) menar att läraren bland annat bör stimulera ansträngningar från eleven och även engagemang. Jenner (2004) menar att motivation inte handlar om en vilja som saknas. Han anser att motivation är en följd av de bemötanden och erfarenheter en individ får. Han skriver också om hur viktigt motivationsarbetet på skolor är och att man som lärare kritiskt reflekterar över sitt arbete och att man har en positiv syn på sina elever. Även Ehdin (2010) menar att elevernas chanser för att vilja lära sig ökar om de möts av en lärare med ett positivt och engagerat förhållningssätt. Skaalvik och Skaalvik (2016) pekar på vikten av att läraren ger eleven valmöjligheter, realistiska utmaning samt visar eleven nyttovärdet i ämnet för att på så vis motivera eleven och bidra till ökad prestation.

Ett ledarskap som utgår från att människor vill öka sina kunskaper, interagera och vara en del av ett socialt sammanhang och dessutom forma och bestämma över sitt eget liv både vad gäller arbete och fritid, kommer att ge möjlighet för individen att utvecklas (Hassmén & Hassmén, 2008 s. 257).

2.2 Självbestämandeteorin (SDT)

En teori som inte bara försöker förklara elevers motivation utan även varför de presterar bra respektive mår bra, är självbestämmandeteorin. Hassmén och Hassmén (2010) menar att framgång är intimt förknippad med motivation. De menar att motivation inte enbart finns i form av hög eller låg motivation utan i tre olika huvudformer; inre, yttre samt amotivation.

Den **inre motivationen** bygger på att individers motivation kommer inifrån och att individerna känner att de själv kan välja vad de vill ägna sig åt. Om de dessutom känner att de klarar av uppgifter och kan utföra dessa med glädje uppfylls inte enbart autonomibehovet utan även kompetensbehovet (Hassmén & Hassmén, 2010, s. 258). Inre motivation kan även delas upp i tre former:

För att veta. En individ som ser sitt engagemang som ett sätt att lära sig nya färdigheter och på så vis öka sina kunskaper är en individ vars inre motivation är kunskapsdriven.

För att uppnå något. I detta fall kan målet vara att utföra det perfekta hoppet i höjdhopp. Inte för att hoppa högre än andra konkurrenter utan för att själv utvecklas och bli bättre på något. Den inre tillfredställelsen står i fokus och inte den yttre bekräftelsen.

För att uppleva stimulans. Det kan vara en individ som testar en ny aktivitet eller en lärare som gör något helt annat för att det känns utmanande, stimulerande och spännande. En aktiv som söker efter den rätta ”känslan” eller ”flytet” är också exempel på en individ med stimulansdriven inre motivation.

De tre ovanstående formerna av inre motivation bygger på att individen själv kan bestämma vad en väljer att ägna sig åt. Vid yttre motivation är dessa möjligheter mindre (Hassmén & Hassmén, 2010).

En individ som enbart motiveras av i form av belöningar, bekräftelse, lön eller av andra yttre former är enligt Hassmén & Hassmén (2010) externt motiverad. De menar fortsatt att det inom idrotten finns många exempel på där den aktiva till en början brunnit för sin idrott och älskat den. Med framgång kommer så småningom rikliga belöningar och individens motivation som till en början kom inifrån blir alltmer extern och allt större fokus läggs istället på sponsor/vinst- pengar. Samtidigt ställs högre krav utifrån på individen och idrottarens grad av självbestämmande ökar. På samma sätt som den inre motivationen kan delas upp i tre olika typer inom självbestämmandeteorin kan den **yttre/externa motivationen** delas upp i fyra olika typer. Exempel på de olika typerna är enligt Hassmén och Hassmén (2010):

Integrerad reglering. En lärare som avstår från arbetslagets afterwork för att på morgonen därpå ha ork till att åka på ett tidigt möte trots att det är lördag gör den ”uppostringen” för att det för läraren känns självklart och naturligt. Lärarens grad av självbestämmande är högt men påverkas även av att övriga deltagande på mötet inte skulle uppskatta om mötet var tvunget att ställas in på grund av lärarens frånvaro.

Identifierad reglering. När en lärare väljer att delta i en kurs över flera dagar trots att läraren inte är mycket för kurser. Läraren är medveten om att kursen påverkar lärarens förmåga att lära ut positivt. Läraren väljer alltså själv att delta i kursen trots att den kanske inte är särskilt rolig eller stimulerande. Motivationen kommer istället från vetskapen att det i förlängningen gynnar lärarens förmåga att lära ut.

Introicerad reglering. En individ som väljer att delta i en kurs för att hen känner en press att delta uppvisar denna form av yttre motivation. Graden av självbestämmande är mycket låg då individen visserligen kan vägra delta i kursen men vet att detta skulle skapa skuld känslor med bidragande ångest.

Yttre reglering. Den form som ofta får representera den yttre motivationen som ofta bygger på yttre belöningar i form av lön, medalj, presenter eller liknande.

När motivationen minskat med tid och det inte längre finns någon motivation hos eleven kan individen bli **amotiverad** (Hassmén & Hassmén, 2010). Det finns olika orsaker till amotivation och det bör därför inte ses som ett enhetligt begrepp. Amotivation delas upp likt nedan och kan:

1. vara en konsekvens att eleven anser sig ha bristande förmåga att klara av en uppgift eller aktivitet.
2. vara ett resultat av att eleven inte längre tror på sättet att genomföra en uppgift då individen inte tror att det kommer leda till målet som är avsett. Eleven kan inte heller se några andra lösningar eller alternativ.
3. uppkomma när eleven känner att det inte är värt arbetsinsatsen då målet/ belöningen är mindre än ansträngningen.
4. öka när eleven känner att han eller hon inte har kontroll över vad som händer och sker eller att yttre faktorer till exempel tur/otur påverkar resultatet. När eleven upplever att ingenting blir som man tänkt sig oavsett vad eleven gör eller inte gör blir sambandet mellan orsak och verkan mycket otydligt.

5. för eleven växa om en elev upprepade gånger misslyckas med en uppgift. Motivationen minskar allt eftersom och för att så småningom upphöra helt.

2.3 Öka elevens inre motivation

Som lärare finns det mycket att vinna på att försöka öka graden av den inre motivationen i en klass eller grupp. Hassmén och Hassmén (2010) menar att det är fullt möjligt för externt motiverade elever att utföra vad som förväntas men att trivseln och motivationen lättare upprätthålls under en längre tid när eleverna är internt motiverade jämfört med externt motiverade. Av denna anledning menar de att det finns anledning att arbeta med de åtgärder som kan stimulera just den inre motivationen. Här utgår de från tre olika områden och ger exempel på dessa. Genom att öka elevens möjligheter till självbestämmande, hjälpa eleven att sätta upp egna mål samt öka elevens möjlighet att ta större ansvar stärks individens upplevelse av autonomi som är ett av de tre områdena. För att tillgodose eleverna gällande det andra området, känsla av kompetens ges tre exempel på hur detta kan göras. Bland annat genom att ge eleverna möjlighet och förutsättningar för att nå framgång. De pekar också på vikten av att skapa utmanande mål utifrån individens färdigheter samt hur feedback ges på bästa sätt. Det tredje området handlar om att stärka känslan av samhörighet genom att skapa en vi-känsla och även uppmuntra och belöna elever vid motgång. Det räcker alltså inte som lärare att enbart prioritera individens känsla av autonomi, kompetens eller samhörighet. För att den inre motivationen ska stärkas måste alla dessa tre psykologiska behov tas i beaktande (Hassmén & Hassmén, 2010). Motivationen hos eleven ökar om eleven har inflytande över när, var och hur något ska göras (Klingberg, 2017). Eleverna bör veta varför de gör ett specifikt moment, inte enbart göra en aktivitet. Rörelse är viktigt men i kunskapskravet (Skolverket, 2011) finns det många fler bedömningskriterier än enbart rörelse. Klingberg (2017) påvisar att motivationen ökar när individen upptäcker att hen är bra på något samt om eleven ser ett syfte eller mening med det som ska göras.

2.4 Grit och Peak

Många forskningsstudier har undersökt huruvida det behövs något mer än motivation för att nå framgång. Det behövs ett driv, en uthållighet, eller som Duckworth (2016) benämner det; grit. Man sätter upp ett mål och kämpar vidare för att nå detta mål och ger inte upp vid motgångar. Grit handlar med andra ord om konsten att inte ge upp. Graden av grit en individ besitter kan mätas och ju mer grit en individ besitter desto positivare är detta för individen och dess prestationsförmåga.

För att elever ska känna att de utvecklas menar Ericsson (2017) att det inte räcker med att öva, öva mer och sedan ytterligare lite till. Ericsson leder tanken vidare till PEAK, som han menar är en metod för att uppnå förbättrade resultat, samtidigt som eleven behöver handledning och därigenom veta vad hen behöver träna på (Ericsson, 2017). Eleven behöver också utmanas och nivån ska alltid ligga lite över elevens kunskapsmässiga gräns. Det är dock viktigt att den inte ligger för högt då upprepade misslyckande inte leder till något positivt. I lärarens uppdrag ingår att se till varje individs behov (Skolverket, 2011) och Ericsson (2017) menar att detta är av yttersta vikt när man skapar dessa utmaningar.

2.5 Litteratursammanfattning

Viss del av den forskning kring könsmönster kopplade till undervisning i ämnet idrott och hälsa som undersökts inför denna studie, tycks fokusera på både flickor och pojkar. Att som utgångspunkt fokusera på de pojkar som har hög frånvaro i ämnet och deras åsikter kring idrott och hälsa är något som det verkar finnas mindre av i tidigare forskning. Att dessutom utgå från pojkars perspektiv utan att göra jämförelser i större utsträckningar med det andra könet är också en intressant utgångspunkt som inte tycks ske lika frekvent. Kring ämnet motivation finns det oändligt mycket forskning men inte lika mycket som är direkt kopplad till ämnet idrott och hälsa. Tanken är att denna undersökning kan skapa ytterligare kunskap genom det urval av elever som denna undersökning fokuserar på.

3. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

I denna studie har jag studerat olika mönster bland de intervjuade eleverna i studien och jämfört de med tidigare presenterad forskning. Genom intervjuerna skapades en uppfattning om varför elever inte deltar på lektioner och vad det kan tänkas finnas för orsaker till detta.

Syftet är att undersöka de åsikter om ämnet idrott och hälsa som finns bland pojkar i årskurs 9. Framför allt är fokus på elevers motivation till ämnet idrott och hälsa.

Frågeställningar:

Vilka åsikter har eleverna kring ämnet?

Vilka faktorer är det som påverkar deras inställning till undervisningen i idrott och hälsa?

Vad krävs för att få eleverna att delta i undervisningen?

4. METOD

4.1 Design

I undersökningen användes en kvalitativ metod i form av intervjuer. Jag hade på förhand konstruerat öppna frågor som respondenten kunde ge utvecklade svar på. Det här sättet att lägga upp intervjuer på kallas enligt Kvale och Brinkmann (2014) för semistrukturerade intervjuer. Lantz (2007) menar att forskare bör använda sig av de öppna intervjumetoderna om syftet är att skapa sig en djupare förståelse för till exempel ett fenomen. Jag styr intervjun genom att endast intervjua om det som i mitt fall är intressant för studien. För att få djupare förståelse om ett område menar Hassmén & Hassmen (2008) att det är viktigt att man även ställer öppna följdfrågor för att respondenten på så vis ska ges möjlighet att utveckla sina svar.

4.2 Urval och genomförande

Skolan som ligger i en liten kommun i Västergötland kontaktades. Samtal fördes med några av idrottslärarna som arbetar där för att diskutera upplägget kring examensarbetet. Därefter hjälpte de till med att ta fram statistik över samtliga eleverna i årkurs 9 och deras frånvaro i ämnet idrott och hälsa. Utifrån denna statistik valde jag till en början ut 6 pojkar från skolans 5 olika klasser i årkurs 9. Jag pratade med eleverna en och en och förklarade vem jag var, vad jag hade för avsikt och syftet med intervjun. För att respondenterna inte skulle fara illa genom att känna sig utpekade uppsökte jag eleverna under raster då de befann sig i närhet av sina kompisar eller var helt ensamma. Problemet med att välja ut 6 pojkar i årskurs 9 med hög frånvaro var att de inte var särskilt lätta att hitta. Under raster kunde de befinna sig var som helst på skolan och att försöka få tag på dem innan första lektionen var i princip omöjligt då flertalet inte dök upp på morgonen då lektionen skulle börja. När jag fått tag på alla elever och bestämt tider för intervju gjorde jag, i brist på tid, misstaget att planera in en intervju 08.10 när skolan skulle börja. Denna elev dök inte upp och jag fick istället vänta tills nästa rast och försöka få tag på nästa elev att intervjua. Efter att ha spenderat en hel vecka på skolan utan att få tag på den sjätte eleven att intervjua kollade jag åter på frånvarostatistiken och valde en annan pojke att intervjua. Som tur var ställde han upp med kort varsel och jag hade därmed fått in data från 6 pojkar.

Samtliga intervjuer spelades in och relevanta delar transkriberades för att ingenting skulle kunna misstolkas. Jag valde alltså att inte transkribera de delar av intervjun som inte hade någon direkt koppling till studiens syfte eller frågeställningar. Jag var noga med att förklara för respondenterna på vilket sätt inspelningen skulle användas för att de på så vis inte skulle känna sig osäkra om de "råkade" säga något som de kanske inte riktigt menade eller stod för. Jag förklarade också att inga namn som nämns under intervjun

kommer att finnas med i resultatet för att försöka få eleven att förklara så detaljrikt som möjligt. Inför intervjun hade jag skapat en intervjuguide som jag kunde följa under intervjun och jag förde samtidigt anteckningar för att säkerställa att jag fick svar på de frågor jag ville ha svar på. Intervjuerna genomfördes i ett mindre grupprum och för att eleverna skulle känna sig avslappnade. För att lätta lite på den till början tryckta stämningen hade jag köpt fika att bjuda på.

Eleven som blev intervjuad fick börja med att berätta vem han var, vad han hade för intressen och hur hans familj såg ut. Detta var som sagt första frågan och det märktes att samtliga elever här var lite otrygga i vad som förväntades av dem. Jag fick därmed ligga på ganska mycket, ställa tydliga följdfrågor och acceptera att svaret inte blev långt och utförligt. Nervositeten släppte som tur var ganska fort för samtliga elever och det blev längre och längre svar och jag kunde samtidigt avvakta lite med följdfrågor då de gärna berättade mer om jag satt lugn och tyst och väntade in dem så de hann tänka lite. Intervjuerna flöt på bra och vissa tog längre tid än andra. Den intervju som tog kortast tid pågick i ca 22 minuter medan den längsta pågick i drygt 40 minuter. Anledningen till att det skiftade ganska kraftigt i tidsåtgången har dels att göra med att eleverna är olika individer, vissa hade lätt för att prata medan andra hade det lite svårare och var lite mer återhållsamma. Men det berodde också på att ju fler intervjuer som genomfördes desto mer upptäckte jag själv att jag utvecklade min roll som intervjuare. Om en elev sa något väldigt intressant ville jag se om samma uppfattning fanns även hos andra elever. Detta ledde till att följdfrågor som innan intervjuerna inte var tänkta ställdes. Jag försökte i så stor grad som möjligt att inte ställa ledande frågor där eleven enbart kunde hålla med utan försökte i allra högsta grad att få eleven att komma med ett utvecklat och öppet svar (Kvale & Brinkmann, 2014). Efter sammanställningen av intervjuerna valde jag att undersöka lärarnas terminsplaneringar. Jag kunde då jämföra dessa med elevernas uppfattning av undervisningen.

4.3 Presentation av eleverna

Elev ett (E1) är en pojke i årskurs 9 med stort intresse för hockey och ägnar minst 4 dagar per vecka åt denna aktivitet. Han bor tillsammans med båda sina biologiska föräldrar centralt i kommunen där skolan han går på ligger. Hans föräldrar är aktiva då hans mamma går på gym varje dag och hans pappa springer några gånger per vecka. Föräldrarna stöttar eleven i sin hockeysatsning genom att skjutsa, införskaffa material och serva för eleven. Eleven har diagnosen ADHD.

Elev två (E2) är en pojke i årskurs 9 med stort intresse för jordbruk. Han bor tillsammans med sin biologiska pappa på en gård 1 mil utanför centrum i den kommunen där skolan ligger. Hans mamma är ”inte

direkt” aktiv men hans pappa arbetar på en gård och får därigenom daglig fysisk aktivitet. På fritiden jagar E2 gärna och då framför allt på helgerna. På helgerna brukar han även hjälpa till på bondgården med vardagliga sysslor och är på så vis aktiv. E2 är inte aktiv i någon idrottsförening av något slag.

Elev tre (E3) är en pojke i årskurs 9 som gillar att spela hockey, umgås med vänner och spela på datorn. Han bor tillsammans med sin mamma, pappa och lillebror. Hans pappa har spelat hockey när han var yngre och är nu tränare i klubben. Hans mamma springer minst tre gånger i veckan och hjälper till med att skjutsa och visar sitt stöd både i form av tid, engagemang och ekonomiskt.

Elev fyra (E4) är en pojke i årskurs 9 som gillar att vara med kompisar och spela dator. Han bor tillsammans med sin familj centralt i kommunen. Han är inte delaktig i någon förening och hans föräldrar är inte heller delaktiga i någon förening med fysisk aktivitet som inriktning. Han nämner dock att han ibland går till gymmet och tränar lite men att det inte blir särskilt ofta.

Elev fem (E5) är en pojke i årskurs 9 som på fritiden gärna spelar dator med sina kompisar. Han bor centralt i kommunen tillsammans med sin mamma och sin lillebror. Hans föräldrar är fysiskt aktiva i form av promenader, löpning och gym medan han själv är med i en idrottsförening och tränar 2-4 ggr per vecka plus match. På fritiden spelar han även mycket dator och umgås på så vis med kompisar.

Elev 6 (E6) är en pojke i årskurs 9 som bor tillsammans med sin familj på 6 personer. Han bor centralt i kommunen och på fritiden spelar han framförallt Xbox som är det stora intresset. Han är inte aktiv i någon idrottsförening för tillfället men har tidigare spelat fotboll och innebandy.

4.4 Intervjuguide

I undersökningen användes en kvalitativ metod i form av intervjuer. Jag hade på förhand konstruerat öppna frågor som respondenten kunde ge utvecklade svar på. Det här sättet att lägga upp intervjuer på kallas enligt (Kvale & Brinkmann, 2014) för semistrukturerade intervjuer.

4.5 Databearbetning

Redan under intervjuerna började bearbetningen av empirin. Jag fick då tankar kring hur jag skulle kunna använda de svar som framkom under intervjuerna. Efter att samtliga intervjuer var genomförda transkriberade jag intervjuerna ordagrant. Delar av intervjuerna som inte hade något direkt koppling till studiens syfte transkriberades dock inte då dessa inte bidrog med ytterligare information. I och med att intervjuerna var inspelade kunde jag lyssna på dessa flertalet gånger, vilket var mycket smidigt. De spelades också upp i långsammare tempo för att jag på så vis skulle hinna med att skriva ner allt som sagts på datorn. Svaren från varje enskild intervju lades sedan in i ett dokument för att kunna sammanställas och jämföras med varandra. På så sätt kunde jag på ett enkelt sätt jämföra elevernas svar på varje fråga för att se om det fanns ett mönster mellan de åsikter eleverna hade. Vid analysen av de transkriberade intervjuerna fanns studiens syfte och frågeställningar nära till hands. På så vis kunde jag kontrollera att de rubriker som diskussionen bygger på var relevanta för studiens syfte. Svar som helt eller till viss del överensstämde med svar från tidigare intervjuer delades upp i olika högar. Utifrån dessa försökte jag finna mönster för att sedan skapa en helhetsbild.

4.6 Reliabilitet och Validitet

Jag anser att graden av pålitlighet i denna studie är hög. En kvalitativ metod lämpar sig bäst om man vill ha djupare svar på frågor och där jag som forskare inte kan förutspå svaren (Kvale & Brinkmann, 2014). En kvantitativ metod i form av enkät skulle ta bort möjligheterna för eleverna att utveckla sina svar om jag hade förutbestämda svarsalternativ.

Till skillnad från kvantitativ forskning där begreppen reliabilitet och validitet omnämns används inom kvalitativ forskning enligt Denscombe (2016) begreppen trovärdighet och pålitlighet. Inom kvalitativ forskning är det ofta svårt att bevisa att något är helt rätt och begreppet trovärdighet har därför på senare tid använts istället för validitet. Genom att personligen vara på plats kunde följdfrågor ställas och eventuella missförstånd redas ut och på så vis ökar även trovärdigheten. Trovärdigheten stärks också genom att intervjuerna spelas in och svaren kan därmed analyseras flera gånger, något som man går miste om vid enbart anteckningar. Att spela in intervjun leder också till att jag kan agera en bättre lyssnare då jag inte behöver fokusera på att anteckna allt som sägs.

I en kvalitativ studie är forskaren under datainsamlingen och tolkningen av data så pass central att egna tolkningar kan påverka resultatet, vilket leder till att det är svårt att göra om studien. Detta menar Hassmén & Hassmén (2008) är en svårighet med kvalitativ forskning och att detta kan leda till låg reliabilitet. Då

jag endast tagit del av 6 elevers åsikter och inte kan göra någon övergripande generell slutsats om vad pojkar i årkurs 9 har för åsikter kring ämnet idrott och hälsa, kan graden av reliabilitet anses vara låg.

4.7 Etisk förhållningssätt

Forskning utvecklar samhället och det finns därför som forskare viktiga aspekter att ha i beaktande. Bland annat nämns i samband med forskning begreppet forskningsetik, som enligt Vetenskapsrådet (2017) handlar om att individer som deltar i forskning inte får utsättas för kränkningar eller på annat sätt fysiskt eller psykiskt, skadas genom att de deltagit i en studie. Vetenskapsrådet (2002) menar att ett så kallat individskyddskrav utgör grunden för forskningsetiken. Individskyddskravet består av fyra övergripande krav och innefattar regler som tagits hänsyn till i denna studie. Kortfattat handlar det första kravet (informationskravet) om att deltagaren ska ges övergripande information om studiens syfte samt aspekter som kan komma att påverka individens deltagande. Detta skedde vid det första mötet med eleven som då fick veta all nödvändig information. Det ska framgå att deltagandet är frivilligt och att individen får avbryta intervjun när som helst. Det andra kravet är samtyckeskravet som innebär att forskaren och deltagaren i undersökningen ska ha ett samtycke om deltagande. Är individen under 15 år kan samtycke med vårdnadshavare vara aktuellt. Samtliga deltagare i denna studie var 15 år fyllda då intervjuerna genomfördes och det var därför inte aktuellt med ett intyg om samtycke från vårdnadshavare. För att tillmötesgå detta krav gav jag eleverna en informationslapp som de kunde läsa igenom själva i lugn och ro. Lappen avslutades med formuleringen. Jag (elevens namn) vill delta i undersökningen och godkänner att intervjun spelas in. Konfidentialitetskravet är det tredje kravet och betyder att data som framkommit samt alla uppgifter kring deltagaren ska behandlas konfidentiellt. Det sista kravet är nyttjandekravet och innebär att den information som insamlats enbart ska användas i forskningssyfte (Vetenskapsrådet, 2002). Alla dessa delar framgick alltså tydligt i informationsbrevet som även finns bifogad. (Se bilaga 1.)

5. RESULTAT

I detta avsnitt presenteras resultatet av intervjuerna i löpande text. Sammanställningen presenteras utifrån intervjuguiden som skapats i denna studie och förtydligas genom representativa citat. De intervjuade benämns som E1- E6.

5.1 Förälders påverkan på eleven

Intervjuerna inleddes med att jag frågade eleven om hans bakgrund, dvs familj, boendeform och fritidssysslor. Frågan huruvida elevens föräldrar varit aktiva och hur de påverkat barnet i form av vardaglig fysisk aktivitet överensstämde vad forskning visat (Brown m.fl, 2008). E1, E3 och E5 hade alla föräldrar som var eller varit aktiva och detta speglades i att dessa elever i nuläget var delaktiga inom en idrottsförening. E2 tillbringade stor del av helgen med att jaga, vilket han fått intresse och stöd kring från sin pappa. E4 hade ingen förälder som var aktiv i nuläget och han visste inte om de hade varit de tidigare heller. Han var inte heller aktiv i någon förening men hade dock ett gymkort som han använde lite då och då. E6 hade inte han heller några föräldrar som var fysiskt aktiva i någon större utsträckning och han själv var inte delaktig i någon idrottsförening och ägnade sig inte heller åt medveten fysisk aktivitet i någon form.

5.2 Mönster inom idrott och hälsa

I syfte att få en bild över elevernas uppfattning av idrott och hälsa, fick eleverna frågan ” Vad finns det för likheter mellan undervisningen i idrott och hälsa på låg och mellanstadiet kontra nu?” Samtliga elever ansåg att undervisningen på låg och mellanstadiet främst handlade om att man skulle få röra på sig:

Det känns ungefär likadant. Då var det kanske lite mer lekar och nu är de mer sporter (E4)

Då var det ju datten och sen spökboll. Nu kör vi dans och friidrott och andra grejer (E3)

På mellanstadiet sprang alla bara omkring. Nu är det lite mer uppstyrt och vi har till och med haft någon teoretisk uppgift, det hade vi aldrig förut (E6)

Eleverna tycks se en viss progression då de tillkommit nya moment som orientering, dans och friidrott som de under låg och mellanstadiet inte medvetet arbetat med. Förutom att de tillkommit nya moment har eleverna svårt att peka på konkreta saker i undervisningen som förändrats. En elev gör till skillnad från de andra en koppling till läroplanen och de krav som finns på simning:

Nu måste vi kunna simma 200m och livrädda varandra. När vi hade bad då (på mellanstadiet) så gjorde vi typ två lekar och sen var de fri lek, det va de roligaste (E1)

Tre av de sex eleverna som blivit intervjuade är aktiva inom en idrottsförening. Trots detta visar frånvarostatistiken i ämnet att även de ligger på runt 20%. För att undersöka vilken inställning eleverna hade till ämnet ställdes frågan ” Är idrott och hälsa ett roligt ämne?” varpå eleverna svarade att de faktiskt tycker att det är ett roligt ämne även om inte alla tycker att alla moment är särskilt roliga:

Det beror ganska mycket på vad vi gör, vissa saker tycker ju vissa är roliga medan några andra tycker att de är jättetråkiga (E4)

Det är roligt, de och musik är de ämnen jag gillar bäst (E5)

Detta visar att eleverna tycker att idrott och hälsa i grunden är roligt men att de moment läraren väljer att lägga mycket fokus på påverkar hur eleverna ser på ämnet och på sikt kanske även deltagandet.

Följdfrågan som sedan ställdes gällde huruvida eleven känner att idrott och hälsa är ett ämne han är bra, helt okej eller mindre bra på. Här ansåg sig alla elever vara helt okej men med skilda anledningar till varför de ansåg sig vara just ”helt okej” inom ämnet:

Helt okej skulle jag säga. Alltså jag är bra på många sporter och så men ibland har jag svårt att koncentrera mig och jag pratar på genomgångar (E6)

Jag är inte bra och inte dålig, så helt okej då (E4)

Jag är rätt bra men om vi gör något tråkigt orkar jag inte bry mig, då blir det att jag mest står och tittar (E3)

De känns som bad och dans drar ner lite, men att orientering och skridskor plussar på lite (E1)

Alla intervjuade hade minst E i betyg och har således visat att de behärskar de kunskapskrav som finns inom ämnet. Jag uppfattade detta som en fråga där några egentligen skulle vilja säga att de var bra inom ämnet men kanske inte riktigt vågade stå för vad de tyckte. Kanske har det att göra med ”jantelagen” och att jag inte kände eleverna sedan tidigare.

5.3 Hur uppfattar eleverna undervisning och moment i idrott och hälsa?

Larsson (2009) menar att det inom idrotten fortfarande finns vissa könsmonster som verkar vara svåra att få bukt på. Elever nästan förväntas gilla vissa moment mer än andra. För att jämföra vad forskning säger med eleverna i denna studie fick jag studera området *undervisning och moment*. Det framgick att eleverna anser det vara roligast på idrott och hälsa lektionerna när de får genomföra någon typ av bollspel eller lek med bollar inblandade vilket överensstämmer med de könsnormer som tycks finnas inom ämnet idrott och hälsa. Av denna anledning ville de också ha mer tid åt dessa moment:

Bollspel är det roligaste och de vet jag att många andra tycker också (E5)

Det är ofta samma, mycket stafetter, olika men egentligen samma sak. Jag skulle vilja köra mer innebandy, fotboll, handboll och sånt (E6)

En elev uttryckte en frustration över att andra klasser tycktes få spela innebandy och liknande sporter mycket oftare än han själv. Han riktade också kritik mot lärarna och tyckte att alla egentligen borde få göra samma saker:

Om man går på samma skola och har ungefär samma lärare. De borde ju kunna samma saker ungefär. Då tycker jag alla klasser borde göra samma (E1)

E1 och E2 ville också att de skulle ha mycket mer friluftsliv än vad de i nuläget hade. De ansåg att detta moment var det moment de hade minst utav. När jag visade kunskapskraven för ämnet där friluftsliv och utevistelse utgör ett av tre huvudområden tyckte de att det var ännu mer konstigt:

Vi har ju bara orientering i typ tre veckor och sen åker vi skridskor typ 2 gånger. Sen har vi ju inget mer (E1)

Det framkom även att eleverna sällan arbetat kring begreppet hälsa. Här syns alltså ett mönster med tidigare forskning (Skolinspektionen, 2010). Några av eleverna nämner att de gjort någon typ av teoretisk uppgift som varit kopplad till hälsan i form av mat, träning och sömnvanor men att det annars inte alls arbetades mycket kring detta begrepp. Teoretiska uppgifter överlag tycks eleverna vara väldigt ovana vid.

E5 förklarar att de fått jobba lite teoretiskt inför orientering och allemansrätt och någon mer uppgift som han inte riktigt mindes. Utöver detta så har det endast varit praktiskt arbete på lektionerna.

Under tidsperioden då jag genomförde mina intervjuer höll eleverna på att förbereda sig inför en polonäs. Fokus under de sista fem veckorna på terminen var under idrottslektionerna att lära sig 5 traditionella danser samt tre specialdanser. Jag blev intresserad av att se hur pojkarna upplevde detta moment och hur det fungerade på lektionerna. E2 menade att dansen till början var väldigt svår att lära sig då det var mycket nya steg och väldigt svårt att hänga med. Även E4 tyckte att det var svårt och väldigt tråkigt till en början. Ju bättre han blev desto roligare blev det dock och nu sista veckan kändes det ändå helt okej.

Eleverna i studien är överlag nöjda med de moment de får genomföra på idrottslektionerna. De har dock dålig kännedom om kunskapskrav som finns inom ämnet och när jag frågar om läraren gör kopplingar till dessa vid genomgångar eller inför olika moment svarar samtliga elever att detta inte sker. De vet alltså inte varför de gör vissa saker utan gör dem främst enbart för att läraren säger att det är det som de ska göra:

Oftast är det typ att idag kör vi de här, inte varför vi ska göra de (E3)

Idag SKA (betoning på ska) vi göra de här. Inget snack varför (E1)

Alltså, hon (läraren) förklarar inte så ofta varför, men en del saker behöver inte gås igenom (E6)

Ovanstående svar är troligtvis också anledningen till att de på frågan om eleven känner att han vet vilka kunskapskrav som finns i ämnet svarade att de hade dålig koll på vad som skiljde mellan ett E, C eller A:

Jag tror vi kollade på det pappret i början av sjuan typ. Men jag minns inte va de står (E5)

E är väl om man gör något bra, C om man gör de bättre och A om man gör de skitbra, eller? (E4)

Jag var också intresserad av att veta i vilken grad eleverna kände att de fick utmanande uppgifter under undervisningen. Utan dessa utmaningar blir det omöjligt för eleverna att visa en högre nivå av kompetens. E3 beskriver att ”när vi hoppade höjdhopp så hann vi som ville hoppa högt inte ens göra det för att typ alla skulle börja på en 1 meter”. Även E1 tycker att det ibland är tråkigt för att vissa saker är för lätta:

Jag fattar ju att inte allt kan vara svårt för då skulle många ge upp och tycka de va tråkigt, men typ om man är jättebra på att göra volter så får man inte göra det när vi har den där studssaken (trampet) och en jättetjock matta. Då blir det ju tråkigt. (E1)

5.4 Elevernas motivation till deltagande i idrott och hälsa

I syfte att hitta de faktorer som påverkar elevernas motivation till att delta i undervisningen ställdes frågor kring olika aspekter som kan påverka just motivationen. En fråga om hur klimatet i pojkarnas omklädningsrum ser ut gav skilda svar hos de intervjuade. E2 menade att det i hans klass var ganska lugnt men att det kunde bli väldigt stökigt ifall en annan nionde klass skulle ha idrott efteråt vilket innebar att de då fick byta om tillsammans. De andra respondenterna ansåg att det kunde vara ganska stökigt i omklädningsrummet:

Det skriks ganska högt och är ganska mycket skojbråk. Jag vet att det bara är på skoj men tillslut blir de inte kul och då tröttnar man ju (E3)

De finns ju typ ett mobilförbud, att man inte ska ha med sig mobilen till idrotten för det va någon som hade skickat en snap på någon. Men de funkar inte för alla har med sig mobilen ändå (E5)

Vi har haft lite snack men i vår klass är de ganska lugnt för vi känner varandra och litar på varandra (E1)

Trots att klimatet i omklädningsrummet tycks vara ganska stökigt i vissa klasser verkar det inte som att det påverkar elevernas deltagande i ämnet. Inte heller betyget tycks vara en anledning i vilken grad eleverna är motiverade till att delta i idrott och hälsa. Därmed inte sagt att de inte bryr sig om sina betyg:

Förut hade jag ett D men sen sänktes det till ett E. Jag frågade läraren varför och hon svarade att jag inte var tillräckligt delaktig, men jag tycker att jag är de (E3)

Läraren menade att hon inte kunde se eleven tillräckligt mycket på grund av att eleven ibland var oengagerad. Eleven verkade också lite uppgiven då läraren inte tydligt hade pekat på exakt vad eleven behövde utveckla. En annan elev uttryckte:

Jag har E och jag är nöjd med det. Jag siktar på E i alla moment och får jag bättre i något är väl de kul (E4)

Ingen av eleverna uttryckte att de verkligen ville satsa allt de kunde för att få ett högre betyg utan nöjde sig i princip med det betyg de hade men menade samtidigt att de gärna hade haft ett högre.

Att känna meningsfullhet med det man gör påverkar i stor grad elevens motivation. Frågan jag ställde var om de hade någon nytta av att vara med på idrottslektionerna och om det fanns någon mening med det eleverna gjorde under lektionerna. Samtliga elever lyfte fram vikten av rörelse men främst för de som inte är aktiva på fritiden. De lyfte också fram olika lärdomar från olika moment:

När vi har orientering lär man sig ju kartor och kompass och sånt, kan va bra att kunna (E3)

Dans har jag blivit bättre på men jag gillar inte direkt att dansa så de kommer jag väl inte direkt ha någon nytta av (E5)

Ja det tror jag, det är la bra att röra på sig (E4)

Detta område berör i vilken utsträckning läraren påverkar elevernas deltagande och aktivitet på lektionerna. Det visade sig att två av eleverna inte ansåg att läraren direkt motiverade dem att delta:

Det behövs inte, vi gör som han (läraren) säger (E4)

Hon (läraren) säger ju till om vi står vid sidan och så men jag kan inte säga att hon motiverar mig direkt. Hade jag haft en annan lärare så hade det nog varit likadant (E6).

E1 menade att hans lärare var väldigt engagerad och mycket duktig i många moment och att detta kunde motivera vissa. Framförallt lyfte han fram detta i samband med momentet dans och menade att det här blev tydligt att hon verkligen ville att de skulle lära sig dansen de övade på:

Hon (läraren) engagerar sig, men när vissa pojkar inte gör det man ska så blir hon stressad och irriterad. Och då slutar det inte alltid bra. Hon gör de ju för våran skull för att vi ska kunna dansen på polonäsen men vissa verkar inte fatta det (E1).

Citatet från E1 visar på en djupare förståelse för att läraren inte är där för egen vinning utan att det är för eleven som läraren är där. Det är viktigt att eleverna förstår detta och inte tror att lärare enbart genomför vissa moment ”för att straffa” eleven. Det sätt som läraren kunde motivera eleverna bäst på var på vilket moment läraren valde att ägna mycket tid på. Om mycket tid ägnades åt bollspel eller lekar motiverades

eleverna också till att gå på dessa lektioner. En viktig del i att elever ska kunna ta ansvar i sin egen läroprocess är att de också ges möjlighet att påverka sin egen undervisning (Hattie, 2012). I intervjuerna framgick det att elevernas möjlighet till att själva påverka undervisningsinnehållet till stor del beror på vilken lärare de har. De elever i studien som har samma lärare har också liknande åsikter kring ämnet:

Det blir aldrig det jag önskar, det enda jag kan påverka är vad jag gör av läget (E1)

Läraren brukar bara säga vad vi ska göra och så gör vi det (E3)

Någon gång när alla flickor haft bad har vi fått välja vad vi ska göra men annars så blir det bara det hon säger (E5)

Medan E4 och E2 som har en annan lärare menar att de brukar få vara med och bestämma ganska mycket:

De känns bra för han frågar ganska mycket vad vi vill och så (E2)

Vissa saker typ orientering och simning har han bestämt helt och hållet vad vi ska göra men ibland om vi frågar typ om vi kan köra en speciell lek så får vi göra det, det är kul (E4)

Jag får också uppfattningen av att de elever som tycker att de har mer att säga till om också verkar tycka om sin lärare mer än de som känner att de inte kan påverka något.

5.5 Resultat och analysammanfattning

Det framkom att elevernas motivation till ämnet styrdes mycket av undervisande lärare och då främst genom vilka moment eller aktiviteter läraren valde att ägna mycket tid åt. Genom studien gick det inte att urskilja några tydliga skillnader mellan elever som var fysiskt aktiva på fritiden och de som inte var det. Något oroväckande var att eleverna enligt dem själva sällan eller aldrig delges kännedom om varför de ägnar sig åt ett specifikt moment. Fokus tycks istället ligga på rörelse i allmänhet vilket inte direkt är vad som förespråkas i läroplanen. Elevernas höga frånvaro i ämnet bör inte betraktas som brist på motivation inför ämnet utan istället möjligtvis en brist på motivation till skolan i sin helhet. Eleverna ansåg att idrott och hälsa var kul och att de trivdes i skolan men att det inte var direkt roligt att gå i skolan. Det jag dock kan se genom denna studie är att det finns likheter och mönster mellan de pojkar som har hög frånvaro i ämnet idrott och hälsa. Det är ju också de eleverna som är intressanta i denna studie.

Det material som framkom genom intervjuerna analyserades först genom att enbart avlyssna de inspelade intervjuerna för att sedan transkriberas ordagrant. Dock valdes icke relevanta delar att inte transkriberas. Detta var delar som jag tydligt såg inte hade någon koppling till studiens syfte eller frågeställningar. Resultaten kategoriserades sedan för att ligga till grund för resultatdiskussionen. Materialet har tolkats utifrån de frågeställningar som studien bygger på. Materialet har också analyserats utifrån teorin om vilka faktorer som påverkar elevens motivation och inställning (Hassmén & Hassmén, 2010) och detta framkommer i kapitlet gällande resultatdiskussion.

6. DISKUSSION

I detta avsnitt diskuteras de resultat som framkommit i undersökningen samt den metod som använts. Arbetets brister och möjliga felkällor diskuteras ur ett kritiskt perspektiv. Slutligen redovisas en kort slutsats av undersökningen och förslag till möjlig framtida forskning.

6.1 Resultatdiskussion

6.1.1 Fokus vid undervisningstillfällena

I intervjuerna bekräftas det forskning påvisar kring pojkar och bollspel (Skolinspektionen, 2010) det vill säga att stor del av undervisningen läggs på dessa moment. Faktum är att hos de 6 intervjuade eleverna var bollspel det moment som de också föredrog mest. E1 upplevde att de hade mindre bollspel än andra klasser. Av den anledningen analyserade jag undervisande lärares planeringar för att se om så är fallet. Faktum är att alla lärare i stort sett ägnar lika stor del åt området rörelse, men att lärarna, utifrån vad jag tror är eget intresse, valt att lägga olika mycket fokus på olika moment. Totalt sett är det dock en väldigt stor del av årsplaneringen som fokuserar på området rörelse och då främst bollspel. Att lite tid ägnas åt friluftsliv och utevistelse är tråkigt då jag tror att många elever är i behov av att komma ut i friska luften. Detta kan vara något som motiverar elever då jag uppfattar det som att det de senaste åren blivit allt mer populärt bland vuxna att ”vara med naturen”. Att området friluftsliv och utevistelse enbart tycks fokusera på orientering är direkt fel och om så är fallet bör lärarna granska sitt eget sätt i att undervisa kring området. Detta visar att eleverna tycker att idrott och hälsa i grunden är roligt men att de moment läraren väljer att lägga mycket fokus på påverkar hur eleverna ser på ämnet och på sikt kanske även elevernas deltagande. Att bollspel som tycks motivera eleverna ofta hamnar i fokus kan dock påverka elevernas möjlighet till kunskapsutveckling inom ämnet. Om eleverna inte får samma möjlighet i form av tid till de olika momenten påverkas lärandet inom de moment som blir mindre prioriterade (Backman, 2010). Valet av innehåll påverkar alltså inte enbart elevernas motivation utan även elevernas möjlighet till lärande. Genom att ge eleverna möjlighet och förutsättningar att nå framgång kan även elevernas inre motivation öka (Hassmén & Hassmen, 2010).

6.1.2 Fysisk aktivitet

I studien framgick att en elev med föräldrar som själva är fysiskt aktiva eller fungerar som stöd för eleven inom föreningar eller på annat sätt påverkar elevens grad av fysisk aktivitet på fritiden. Detta stämmer

överens med relevant forskning på området (Brown, m.fl., 2008). Graden av fysisk aktivitet utanför skoltid tycks dock inte påverka delaktigheten och frånvaron i ämnet. Tre av de intervjuade eleverna var mycket fysiskt aktiva i form av föreningsidrott på fritiden och utöver detta var en elev fysiskt aktiv i form av vistelse i naturen i samband med jakt. Eleverna visade här tydliga tecken på den inre motivation då de beskrev hur mycket tid de ägnar åt aktiviteten och även varför samt att de själva valt att ägna sig åt aktiviteten utan påtryckningar utifrån (Hassmén & Hassmén, 2010). Att varje dag vilja utvecklas och ha tydliga mål tror jag också är viktigt för eleverna. Trots de stora skillnaderna i elevernas grad av fysisk aktivitet på fritiden fanns inga större skillnader mellan eleverna när frånvaron studerades. Samtliga elever låg runt 20 % vilket var något som förvånade mig men som troligtvis har att göra med att det inte är ämnet idrott och hälsa i sig som eleverna inte är motiverade till utan snarare skolan i sin helhet. Att ha i åtanke är också att elevernas frånvarostatistik även påverkas ifall eleven varit bortrest, sjuk eller på annat sätt frånvarande. En elev som varit i Sälen en vecka och sedan varit sjuk 5 dagar då eleven haft idrott och hälsa på schemat, får då också en hög total frånvaro i ämnet.

6.1.3 Motivation

Alla elever i studien ansåg alltså att idrott och hälsa var ett roligt ämne men att det berodde mycket på vad som skedde i undervisningen. Anledningen till den höga frånvaron i ämnet tycks alltså inte vara på grund av bristande motivation för ämnet då mycket tid ägnas åt just de moment som de intervjuade lyfter fram som de för dem mest intressanta. Frånvaron tycks istället främst vara ett resultat av brist på motivation att vara delaktig i skolan överhuvudtaget. Anledningen till denna inställning tycks i vissa fall bero på den sociala situationen då eleven inte trivs i sin klass. En annan anledning tycks vara skolans utformning och de olika ämnen som eleverna måste undervisas i trots att de själva kanske inte ser någon mening i att utveckla sin kunskap inom ämnet. Eleverna kan därmed inte utifrån Hassmén och Hassmén (2010) tolkningar av självbestämmandeteorin anses vara inre motiverade. Samtliga elever skulle troligtvis kunna vara mer motiverade om deras lärare aktivt arbetade för att öka elevernas inre motivation. För precis som Stensmo (2009) menar är detta en stor del av lärarens uppdrag. Exempelvis genom de metoder som Hassmén och Hassmén (2010) lyfter där stärkandet av individens känsla av kompetens, samhörighet och upplevelse av autonomi. Inom idrott och hälsa kan stärkandet av elevernas känsla av samhörighet vara en grund i undervisningssituationer. Att skapa samarbetsövningar och en atmosfär som stärker vi-känslan tror jag är mycket viktigt. En del utifrån detta är också att arbeta med de didaktiska grundfrågorna (Egidius, 2006) och därmed medvetandegöra eleverna om deras eget lärande. Detta skulle också innebära att eleverna i större grad skulle kunna vara delaktiga i planeringen av lektionsinnehållet och på så vis ta större ansvar för sin kunskapsutveckling, vilket också leder till ökad inre motivation (Hassmén & Hassmén, 2010). Detta skulle också leda till att undervisande idrottslärare skulle arbeta mer utifrån kunskapskraven

och det centrala innehållet i kursplanen (Skolverket, 2011) än de tycks göra nu. En personlig tolkning är att många av lärarna nu arbetar utifrån erfarenhet och kanske inte lyckats ta till sig all information i den ”nya” läroplanen. Trots det tycks inte läraren som enskild person motivera eleverna i denna studie i någon högre utsträckning utan detta påverkas mer av vilka aktiviteter läraren väljer att ägna mer tid åt.

Intressant i denna studie var också att pojkarnas inställning till dans motsvarar de föreställningar som Larsson (2012) framhåller. Detta innebär att lärare har ett stort arbete med att motivera eleverna inför arbetsområdet dans och rörelse. Att få alla pojkar att känna en inre motivation (Hassmén & Hassmén, 2010) inför momentet kan vara en stor utmaning. Ett sätt att få eleverna mer motiverade skulle tillsammans med arbetet med att stärka den inre motivationen kunna vara att arbeta mer med yttre motivation (Hassmén & Hassmén, 2010) i form av belöningar, då detta utifrån denna studie tycks motivera eleverna mer i vissa fall. På den aktuella skolan genomfördes i samband med dansmomentet en polonäs. Polonäsen består av flertalet klassiska danser samt en avancerad modern dans där lärarna skapat en koreografi. Detta kopplar jag till den form av yttre motivation som Hassmén och Hassmén (2010) benämner *introjicerad reglering*. Eleverna deltar främst i momentet för att de känner en press att delta och självbestämmandet är mycket låg. Individerna har möjligheten att inte delta i undervisningsmomentet men är medvetna om att detta möjligtvis skulle skapa skuld känslor och påverka eleven negativt. För att förtydliga så är det inte själva polonäsen som är betygsgrundande utan de fem veckor av dans inför polonäsen som bedöms. För att lyckas öka den inre motivationen inom detta område tror jag ett sätt skulle kunna vara genom att arbeta för att få eleverna att *uppleva stimulans* (Hassmén & Hassmén, 2010). Genom att introducera dans på fler olika sätt än i nuläget kanske dansen kan bli något nytt, spännande och utmanande. Här tänker jag också att jag som lärare skulle kunna använda mig mycket av digital teknik i form av projektorer, ipad samt digitala rörelsespel. Antingen att elever får härma någon eller själva skapa rörelser eller träningsprogram. På så vis kan de träna på musik och rörelse utan att dans hamnar i fokus. På så vis tror jag att man kan fånga fler pojkar som tidigare inte har en positiv inställning till momentet.

6.1.4 Utmanande uppgifter

Genom intervjuerna framkom det att utmanande uppgifter förekommer i låg utsträckning. Att utgå från varje individs behov och styrkor bör kunna leda till att eleverna utvecklar en högre kompetens och på så vis kan sträva mot högre betyg (Ericsson, 2017). Trots att de flesta elever i denna studie tycktes vara nöjda med sitt betyg ville många ha högre betyg. Att delta i ämnet för att förbättra sitt betyg tolkar jag som en yttre motivation. Betyget fungerar i detta fall som en belöning för de prestationer eleven presterar och ökar därigenom den yttre motivationen (Hassmén & Hassmén, 2010). Skaalvik och Skaalvik (2016) benämner

denna form av motivation som kontrollerad yttre motivation och menar att det är den del som är längst bort från den inre motivationen. Betygen visade sig inte vara någon direkt motivationsfaktor i nuläget för eleverna men skulle kunna bli det då de känner att de lyckas med allt fler utmanande uppgifter. Självklart är detta inte ett helt enkelt arbete när en undervisningsgrupp består av drygt 20 individer som kan ha väldigt olika förutsättningar, men det är också detta som är uppdraget att i alla fall göra det bästa för att nå alla. Risken som finns gällande att arbeta med utmanande uppgifter inom skolan kan vara att utmaningarna blir för stora. Elever som sällan eller aldrig lyckas bemästra dessa utmaningar kan efter upprepade tillfällen tappa tron på sig själva. Om detta sker upprepade gånger finns risk att eleven blir amotiverad (Hassmén & Hassmén, 2010). Jag anser därför att det är väldigt viktigt att ha en bra relation till eleverna som bygger på en dialog där eleverna på ett eller annat sätt påpekar ifall utmaningarna uppfattas som för små eller stora.

6.1.5 Klimatet i omklädningsrum

En aspekt som kan tänkas påverka elevernas deltagande i ämnet idrott och hälsa är situationer som uppstår inne i omklädningsrummet. I omklädningsrummet är eleverna själva och ingen lärare finns där och kontrollerar att elever ”sköter sig” och inte behandlar varandra illa. Dessutom duschar samtliga elever tillsammans och på skolan där studien genomfördes finns inga duschbås. Således vore det inte anmärkningsvärt ifall några av eleverna ansåg att detta var en obehaglig situation som skulle kunna påverka deras deltagande. Det visade sig dock att ingen av eleverna kände sig otrygg vid ombyte med klassen och att detta inte var något som påverkade eleverna negativt. En elev menade att det kunde uppstå ”skojbråk” och att det kunde bli ”stökigt” när klasser delade omklädningsrum inför och efter lektionen. Men inte heller detta upplevdes som jobbigt eller obehagligt hos de intervjuade eleverna. Att inte omklädningsrummet tycks påverka elevernas deltagande i ämnet idrott och hälsa är dock inte något jag drar några generella slutsatser kring. Av egen erfarenhet vet jag att just situationen som uppkommer då elever måste byta om tillsammans med andra uppfattas olika från individ till individ. Önskvärt hade i studien varit om det istället visat sig att det faktiskt påverkar elevernas deltagande. Då hade mitt resultat kunnat bekräftas av bland annat Wiker (2017) som menar att många elever känner en rädsla inför att bli uttittade eller fotade i samband med ombyte. Hon betonar vikten av att ge eleverna möjlighet att arbeta med sin självkänsla men poängterar samtidigt att det kan finnas andra anledningar till varför elever väljer att inte vistas i omklädningsrum.

I detta kapitel har studiens syfte behandlats. Vilket var att undersöka vilka åsikter pojkar i årskurs 9 har om ämnet idrott och hälsa. Eleverna hade mycket åsikter kring ämnet. I detta kapitel valde jag att sammanfatta och diskutera elevernas åsikter i form av olika underkategorier. På så vis hoppas jag tydliggöra

vilka åsikter eleverna har kring ämnet. Vilka faktorer som påverkar elevernas inställning till undervisningen inom idrott och hälsa har också diskuterats i direkt koppling till den form av inre/yttre motivation jag ansåg motivationsfaktorn tillhörde.

6.2 Metoddiskussion

Denna undersökning har likt andra studier styrkor och svagheter. I detta avsnitt kommer jag diskutera vad som fungerat bra respektive mindre bra och vad som skulle kunna gjorts annorlunda.

Under själva intervjuerna med eleverna försökte jag att hålla frågorna öppna så att eleverna själva skulle få utveckla sina svar och inte enbart kunna hålla med i ett eventuellt påstående som jag förmedlat. Jag insåg dock att det med några av eleverna var svårt att få välutvecklade svar och för att kunna skaffa mig en bredare uppfattning av elevens åsikter blev jag tvungen att ställa fler men mindre öppna följdfrågor. En anledning till att inte alla svar blev särskilt utvecklade tror jag kan ha göra med att det faktiskt var barn/unga som intervjuades. Vid intervju med barn eller unga menar Kvale och Brinkmann (2014) att det är viktigt att inte ställa för långa frågor eller frågor som för individen uppfattas som komplicerade. Detta tillsammans med att eleverna inte tidigare hade någon kännedom om vem jag var tror jag ledde till att de var lite återhållsamma. Detta gällde dock inte alla elever då två utav eleverna verkligen ”öppnade upp sig”. Inför intervjuerna skulle jag kunnat genomföra en pilotintervju för att på så vis säkerställa att jag skulle få svar som jag kunde använda mig av i min studie. En pilotintervju hade också varit en bra förberedelse för mig att öva på själva intervjusituationen. Tidsbristen var anledningen till att en pilotintervju ej genomfördes.

Genom att använda mig utav en kvalitativ metod i form av djupintervjuer fick jag djupare svar än om jag hade använt mig av enkät som insamlingsmetod (Kvale & Brinkmann, 2014). Fördelen nu var att fokus hamnade på den grupp som enligt frånvarostatistiken tycks vara den grupp som har minst glädje av att gå på idrottslektionerna. I och med att just dessa elever intervjuades fick jag fram vad de hade för åsikter kring ämnet. Dock kan ju inte de resultat jag fått fram i denna studie generaliseras på pojkar i årskurs nio i allmänhet. Jag kan inte heller säga att det är så här pojkar i årskurs nio på den skolan jag var ser på idrott och hälsa. Däremot kan jag generalisera vissa delar och koppla det till pojkar i årskurs nio, med hög frånvaro i ämnet, på den aktuella skolan där undersökningen gjordes. För att kunna dra generella slutsatser hade väldigt många fler elever behövt bli intervjuade.

En av de faktorer som gjorde att denna studie i mina ögon blev mycket intressant var urvalsgruppen. Ofta syftar forskning till att undersöka skillnader mellan flickor eller huruvida pojkar gynnas i jämförelse med flickor (Skolinspektionen, 2010). Jag hittade ingen tidigare forskning med liknande urvalsgrupp och inte heller några liknande examensarbeten. Efter att studien genomförts kan jag dock se ett visst problem med urvalsgruppen. Då jag utgick från frånvarostatistiken hos eleverna kollade jag enbart på ämnet idrott och hälsa. Generellt var frånvaron väldigt låg bland eleverna i ämnet men några elever stack ändå ut. Jag valde elever med en frånvaro på 15% och över. Noterbart var att detta var den totala frånvaron i ämnet och inte enbart den oanmälda/ogiltiga frånvaron. Detta innebar att om en elev varit bortrest en vecka och utöver detta även sjuk vid 3 tillfällen under hösten fanns han med i mina papper med hög frånvaro. Även om en elev låg på ca 20 % i frånvaro i ämnet visade det sig att det inte var ämnet idrott och hälsa som var problemet utan istället skolan i sin helhet. ”Jag trivs i skolan men det är ju inte direkt kul” är en mening som sammanfattar samtliga deltagare i denna studie. Med detta i åtanke kan jag inte garantera att jag lyckats hitta de elever som främst är omotiverade till ämnet idrott och hälsa utan mer skolan i stort.

En process som var mycket problematisk var hur jag på bästa sätt skulle komma i kontakt med eleverna utan att någon kunde ”komma till skada”. Jag ville inte att respondenterna skulle känna sig utpekade men jag var ändå tvungen att prata med dem personligen. Det hade varit svårt att fånga deras intresse genom att enbart skicka ut en förfrågan i form av papper genom deras klassföreståndare då många av de tillfrågade troligtvis har en tendens till att strunta i saker som de känner att de inte måste göra. Till den första eleven jag tog kontakt med frågade jag lite diskret om han kunde följa med och prata lite med mig. Jag såg direkt att eleven kände att ” jag har inte gjort något?” och han frågade också högt ” vad har jag gjort?” Varpå jag svarade att han inte gjort något alls men att jag bara ville prata lite. Med kommande elever frågade jag istället ” Du (tilltalsnamnet), du skulle inte kunna hjälpa mig med en sak? Kan du följa med lite? Jag fick då en helt annan respons och eleverna följde istället med mig bort en bit med mindre orolighet i blicken och visade mer nyfikenhet. Jag förklarade vem jag var, vad jag ville och vad det hela skulle resultera i. Jag förklarade att intervjun skulle spelas in, att de skulle vara anonyma och att det var frivilligt att ställa upp. Jag gav dem en lapp där allt stod skrivet så att de kunde fundera över helgen och meddelade att jag kommer att kontakta dem på måndagen igen. 4 av eleverna svarade ja direkt medan två valde att tänka lite på saken.

En viktig aspekt eller möjlig felkälla i denna studie är elevernas frånvaro i ämnet och hur den kan påverka trovärdigheten i deras svar. Om en elev missar var fjärde lektion i ämnet är det inte omöjligt att elevens bild av ämnet kan ha påverkats. I det fall en elev påstår att eleverna aldrig får genomföra en viss aktivitet

kan det mycket väl vara så att eleven missat detta på grund av sin höga frånvaro och resultatet i denna studie blir då till viss del missvisande.

6.3 Slutsatser

Syftet med studien var att undersöka elevers åsikter kring ämnet idrott och hälsa. Det visar sig att de intervjuade eleverna trots den relativt höga frånvaron i ämnet, har en positiv inställning till ämnet. Frånvaron tycks istället vara en följd av en bristande motivation till skolan som helhet. Motivationen till att delta i ämnet påverkas mycket av läraren och då framför allt genom vilka moment läraren väljer att fokusera på. De framkommer också att det moment som eleverna vill se mer utav framför allt är bollspel i olika former. Genom denna studie framgick också att eleverna kände en otydlighet gällande de kunskapskrav som finns inom idrott och hälsa. De menade också att de sällan blev informerade om varför de ska arbeta med ett visst arbetsområde. Om eleverna sällan ges möjlighet att veta varför de genomför olika moment kan det också vara svårt för läraren att skapa en inre motivation hos eleven. Här tycks det med andra ord finnas ett område inom lärarprofessionen för undervisande lärare att utveckla. Slutligen vill jag tydliggöra att informationen som framkommit genom denna studie inte kan tolkas generellt då den enbart var 6 elever som intervjuades.

6.4 Fortsatt forskning

Det vore intressant att göra en kvantitativ studie över hur eleverna upplever ämnet idrott och hälsa. Framförallt vore det intressant att inte enbart utgå från de resultat som tydligast framkom och som tidigare forskning bekräftar, utan istället analysera de resultat som sticker ut från mängden. På så vis skulle man kunna hitta de elever som inte enbart tycker att skolan i sig inte är så lockande utan där det främst är inställningen till ämnet idrott och hälsa som är negativt. Med kvantitativa resultat som utgångspunkt skulle en kvalitativ metod kunna användas för vidare och djupare forskning. Det vore också väldigt intressant att göra en kvalitativ studie i form av observationer och även intervjuer av lärare för att se om den bild eleverna har av läraren och ämnet stämmer överens med vad de själva anser.

REFERENSER

- Backman, E. (2010). *Friluftsliv in Swedish Physical Education – a Struggle of Values. Educational and Sociological Perspectives*. Stockholm: Stockholms universitet.
- Brown, R., Scragg, R. & Quigley, R. (2008). *Does the family environment contribute to food habits or behaviours and physical activity in children?* Dunedin: University of Otago.
- Denscombe, M. (2016). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Duckworth, A. (2016). *Grit: Konsten att inte ge upp*. Stockholm: Natur och kultur.
- Egidius, H. (2006). *Termllexikon i pedagogik, skola och utbildning*. Lund: Studentlitteratur.
- Ehdin, M. (2010). *Motivationsmyten*. Falun: Scandbook.
- Ericsson, K, A. (2017). *Peak: vetenskapen om att bli bättre på nästan allt*. Stockholm: Volante.
- Fagrell, B., Johansson, S., Larsson, H., Lundvall, H., Meckbach, J., & Redelius, K. (2009). *Jämställda villkor i idrott och hälsa - med fokus på flickors och pojkars måluppfyllelse*. Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan.
- Forsberg, G. & Sundgren Grinups, B. (2016). *Jämställdhet. I: Nationalencyklopedin*.
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/j%C3%A4mst%C3%A4lldhet> [2017-11-25]
- Hagström, P. (2016). *Blandade grupper missgynnade flickorna*. <http://www.lararnasnyheter.se/vida/2016/11/22/blandade-grupper-missgynnade-flickorna> [2017-11-18]
- Hassmén, P. & Hassmén, N. (2010). *Idrottsledarskap*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Hassmén, N. & Hassmén, P. (2008). *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder*. Stockholm: SISU idrottsböcker.
- Hattie, J. (2012). *Synligt lärande för lärare*. Stockholm: Natur & kultur.

- Jenner, H. (2004). *Motivation och motivationsarbete - i skola och behandling*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.
- Klingberg, T. (2017). *Hjärna, gener jävlar anamma*. Stockholm: Natur och kultur.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Lantz, A. (2007). *Intervjumethodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, H. (2009). Idrottens könsmönster - varför finns de? Vad handlar de om? *Svensk Idrottsforskning*.
- H. Larsson. (2012). Lika för alla - om likabehandling i idrott och hälsa. I H., Larsson, & J., Meckbach, (red.). *Idrottsdidaktiska utmaningar* (2. uppl.). Stockholm: Liber.
- K. Redelius. (2004). Bäst och Pest! I H., Larsson, & K., Redelius, (red.). *Mellan nytta och nöje*. Stockholm: Norstedts tryckeri.
- Redelius, K. (2009). Genus och skolframgång i ämnet idrott och hälsa. *Svensk Idrottsforskning, 1*, <http://centrumforidrottsforskning.se/wp-content/uploads/2014/04/Genus-skolframgang-idrott-halsa.pdf> [2017-11-23]
- Skaalvik, E. & Skaalvik, S. (2016). *Motivation och lärande*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Skolinspektionen (2010). *Mycket idrott och lite hälsa*. Skolinspektionens rapport från den flygande tillsynen i idrott och hälsa. Stockholm: Skolinspektionen. Hämtad: 2017-12-03 från www.skolinspektionen.se
- Skolverket (2010). *På pojkarnas planhalva? Ämnet idrott och hälsa ur ett jämställdhets- och likvärdighetsperspektiv*. Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2011). *Läroplan för grundskola, förskoleklass och fritidshemmet, Lgr11*. Stockholm: Skolverket.
- Stensmo, C. (2009). *Ledarskap i klassrummet*. Studentlitteratur: Lund.

Svaleryd, K. (2002). *Genuspedagogik*. Stockholm: Liber.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wiker, M. (2017). *"Det är live liksom": Elevers perspektiv på villkor och utmaningar i Idrott och Hälsa*. Doktorsavhandling. Karlstad: Karlstads universitet.

BILAGOR

Bilaga 1

Informationsbrev

Hej!

Jag heter Petter Henrysson och läser till lärare i ämnena teknik, matematik samt idrott och hälsa. Jag genomför just nu ett examensarbete med syfte att undersöka pojkar i årkurs 9 åsikter kring ämnet Idrott och Hälsa. Jag kommer att intervju 6 pojkar och sedan sammanställa resultaten för att se vad just ni har för åsikter kring ämnet. Exempelvis vad som är roligt, vad som fungerar mindre bra samt vad som kan förändras och så vidare. Alla svar behandlas konfidentiellt vilket innebär att du kommer vara helt anonym. Min tanke är att intervjun spelas in så att jag kan lyssna på den flera gånger så att ingenting missuppfattas. När intervjun är färdigbearbetad av mig kommer inspelningsfilen att tas bort.

Det är frivilligt att delta och skulle det vara så att du vill avbryta intervjun och inte svara på fler frågor så får du göra det när du vill. Intervjun kommer pågå ca 10-30 minuter. Viktigt att tänka på är att det inte finns några svar som är rätt eller fel. Det är just dina åsikter jag är intresserad av. Min rapport kommer att publiceras digitalt under våren-18 om du skulle vara intresserad av att ta del av denna.

Jag återkommer med tid för intervju. Det kommer bli under lektionstid, troligtvis inte under en idrottslektion. Jag tar med lite fika!

Det jag behöver veta är om du kan tänka dig att ställa upp och delta i undersökningen.

(Ditt namn)

Jag ..... vill delta i undersökningen som är anonym och godkänner att intervjun spelas in.

Bilaga 2

Intervjuguide

Informera eleven om följande:

Anonymitet. Inget du säger kommer att kopplas till dig som person, ingen kommer veta vad just du sagt eller inte. Inte heller vilken skola, ort osv.

Intervjun spelas in. Kommer enbart att användas av mig och är till för att jag inte ska misstolka det som sägs. Är det någon fråga du inte vill besvara så kan vi hoppa över den och du får avsluta intervjun när du vill.

Intervjufrågor

Berätta lite om dig själv.

- vad gör du på fritiden? Hjälper föräldrar till ?hur ser din familj ut ?

Vet du om dina föräldrar själva sportat på fritiden förr eller kanske fortfarande gör?

Hur känner du kring de här med skola rent generellt, trivs du i skolan?

tycker du det är kul i skolan?

Är det någon speciell person/personer som du umgås med i skolan?

Klassen överlag, är ni en bra klass? Trivs du eller finns det någon klass som du känner att du hellre skulle vilja gå i? Varför?

På lågstadiet och mellanstadiet, hur uppfattade du idrottsundervisning då kontra nu?

Om vi pratar lite om själva ämnet idrott och hälsa nu, hur känns det där?

Är det roligt eller hade du helst sluppit ämnet?

Är det ett ämne som du känner dig bra, helt okej eller mindre bra på ?

Hur stor påverkan anser du att läraren har på ditt deltagande?

motiverar läraren dig till att delta och vara aktiv på lektionerna?

Känner du att läraren förklarar varför ni ska göra olika aktiviteter eller är det mer att: Idag ska vi spela innebandy men vi börjar med att värma upp med kull? KÖR!

Känner du att du vet vilka kunskapskrav som finns inom ämnet, alltså vad du bör kunna för att få ett E, C eller A ?

Är betyget en anledning till att du är med på idrotten eller struntar du i betyget och får det du får?

-Vet du hur du ligger till betygmässigt? Är det det betyget du vill ha eller siktar du högre?

Känner du att det finns någon mening med det du gör på lektionerna, alltså har du någon nytta av att vara med på idrottslektionerna?

Hur fungerar momentet dans ?

Vilket moment tycker du bäst om? Med moment menar jag till exempel simning, bollsporter, orientering, styrke/ konditionsträning, lekar, friidrott, hälsa och livsstil, skador.

- Är det något moment som du känner att ni arbetar mindre med än andra? Är det något du vill ha mindre av? Varför?

Hur tycker du att klimatet är i pojkarnas omklädningsrum? Förslag på hur detta skulle kunna förbättras?

Vad skulle kunna göras för att idrott och hälsa undervisningen skulle bli mer intressant för just dig. Påverkar det din motivation.

I framtiden, vad tänker du att du vill göra då?

Forskning visar att det blir allt viktigare att röra på sig både när de gäller fysiska och psykiska sjukdomar.

- Har du några tankar kring hur du skulle kunna vara fysiskt aktiv när du är klar med skolan helt och hållet?

Känner du att du har möjlighet att påverka undervisningen på något vis?

Sam/särundervisning